

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 86/2026-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Katarínou Drobnou, LL.M., advokátkou, Kozia 29, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/28/2023 a proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 15CoP/61/2024 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/28/2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **300 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Lučenec **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Lučenec **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **867,84 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 86/2026-23 z 12. februára 2026 prijal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú mu 18. januára 2026, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Lučenec (postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/28/2023 (ďalej len „prvoinštančné konanie“) a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15CoP/61/2024 (ďalej aj „odvolacie konanie“, spolu s prvoinštančným konaním aj „napadnuté konanie“). Žiada tiež priznať primerané finančné zadost'učinenie 8 000 eur od okresného súdu a 4 000 eur od krajského súdu a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti, jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že otec maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] podal 30. januára 2023 okresnému súdu návrh na zvýšenie výživného proti s'ťažovateľke ako matke maloletého dieťaťa. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, s'ťažovateľka v podstatnej časti uvádza, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 5P/28/2023-537 zo 14. júla 2023, ktorým zvýšil výživné matky na maloleté dieťa z 30 eur mesačne na 200 eur mesačne a zároveň rozhodol aj o zameškanom výživnom za obdobie od 30. januára 2023 do 15. júla 2023. Proti rozsudku súdu prvej inštanície s'ťažovateľka podala 23. augusta 2023 odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 15CoP/61/2024-829 z 5. septembra 2024 rozsudok súdu prvej inštanície v spojení s opravným uznesením zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd síce pripustil zmenu pomerov od ostatného rozhodnutia o výživnom, vytkol však okresnému súdu, že túto zmenu nevyhodnotil dostatočne a poukázal aj na nezrovnalosti v dokazovaní, najmä čo sa týka zárobkových i majetkových pomerov rodičov. Okresný súd po vrátení veci odvolacím súdom následne o zvýšení výživného (za obdobie od 30. januára 2023 do augusta 2025 z 30 eur mesačne na 240 eur mesačne, od septembra 2025 z 240 eur mesačne na 300 eur mesačne, pozn.) rozhodol rozsudkom č. k. 5P/28/2023-1224 z 31. októbra 2025, proti ktorému s'ťažovateľka znova podala 77 stranové odvolanie 5. januára 2026. Aktuálne sa súdny spis nachádza stále na súde prvej inštanície.

II.

Argumentácia s'ťažovateľky

3. S'ťažovateľka upriamuje pozornosť ústavného súdu na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (3 roky) prebiehajúceho na dvoch inštaniciách všeobecných súdov. Numerickým vyjadrením dĺžky rozhodovania v záhlaví označených súdov (krajský súd v trvaní 1 roka a 6 dní a po vrátení veci okresný súd v trvaní 1 roka a 4 mesiacoch, pozn.) poukazuje na nesústreďený postup okresného súdu (v dôsledku toho bola vec zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie), ako aj na to, že oba súdy vo veci s'ťažovateľky nerozhodovali s dostatočnou rýchlosťou. Poukazujúc na to, že ide o tzv. prioritný typ konania, s'ťažovateľka uvádza, že rýchlosť konania je mimoriadne dôležitá, keďže rozhodnutie súdu priamo ovplyvňuje zabezpečenie potrieb maloletého dieťaťa, ale zároveň aj finančnú stabilitu a právnu istotu rodičov. Neodôvodnené predlžovanie konania vedie k tomu, že účastníci sú dlhodobo vystavení právnej neistote, vznikajú spory o doplatky, splátky a následne aj exekučné riziká, pričom absentuje rýchla a efektívna súdna ochrana.

4. Citujúc početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k problematike zbytočných priet'ahov, s'ťažovateľka zdôrazňuje, že vec sa nevyznačuje akoukoľvek právnou či faktickou zložitost'ou, k dĺžke napadnutého konania svojim správaním neprispela (aj napriek svojej procesnej aktivite, pozn.) a k priet'ahom v napadnutom konaní došlo výlučne v dôsledku neefektívneho, nesústreďeného a neúčelného postupu vo veci konajúcich súdov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu

5. Ústavný súd ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky požiadal okresný súd a krajský súd o vyjadrenie sa k jej obsahu [§ 56 ods. 6 veta za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/1/2026 z 29. januára 2026, pripojac chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní uviedol, že vo veci vykonával jednotlivé úkony smerujúce k prejednaniu a rozhodnutiu veci v namietanom období plynulo a sústredene. Konajúci súd jednotlivé úkony vykonával periodicky v časove akceptovateľných intervaloch, pričom tak ako je z dostupných listín obsiahnutých v súdnom spise zrejmé, predmetná vec je, najmä po stránke skutkovej, napriek tomu, že ide o vec starostlivosti o maloleté deti, zložitá. Tak navrhovateľ, ako aj matka maloletého dieťaťa v konaní využívajú svoje právo a opakovane navrhujú doplnenie dokazovania, čo spôsobuje predlžovanie konania.

6.1. Ďalej uviedol, že sťažovateľka podala sťažnosť na postup súdu 2. mája 2023 týkajúci sa procesného postupu sudcu, pričom predseda súdu v konaní sp. zn. 1SprS/7/2023 konštatoval, že nebolo zistené, že by došlo k porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania a priet'ahom v konaní. Spôsob vybavenia sťažnosti matka maloletého dieťaťa napadla, pričom zo strany predsedu krajského súdu pod sp. zn. 1SprS/40/2023 bol postup pri vybavovaní sťažnosti predsedom okresného súdu vyhodnotený ako správny a priet'ahy v konaní zistené neboli. Sťažovateľka opätovne podala sťažnosť podaním zo 14. mája 2025, okrem iného aj vo vzťahu k priet'ahom konania, pričom sťažnosť bola vybavená zastupujúcim predsedom súdu pod sp. zn. 1SprS/9/2025, ktorý konštatoval, že došlo „k určitému sklzu, nakoľko sa jedná o vec, ktorá si vyžaduje podrobné zisťovanie stavu, pričom vo veci už bolo rozhodnuté rozsudkom, avšak tento bol zrušený a spis bol zaslaný na rozhodnutie nadriadenému súdu, čím sa tiež konanie značne predĺžilo“. Sudkyňa bola upozornená, aby v budúcnosti zbytočne nedochádzalo k priet'ahom a aby dbala na rozhodovanie v primeranom časovom období.

6.2. Okresný súd so skutkovými tvrdeniami sťažovateľky o tom, že došlo k porušeniu jej zákonného práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov, nesúhlasí a v celosti ich namieta.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 29/2026 z 28. januára 2026 pomerne obsiahlo reagoval na námietky sťažovateľky obsiahnuté v jej ústavnej sťažnosti. Vo vzťahu k odvolaciemu konaniu poukazuje na vyjadrenie sudkyne spravodajkyne, v ktorom táto uviedla, že spis spolu s opravným prostriedkom – odvolaním, ktoré podala matka maloletého dieťaťa proti rozsudku okresného súdu č. k. 5P/28/2023-537 zo 14. júla 2023, bol krajskému súdu doručený 21. decembra 2023. Predmetná vec bola vedená pod sp. zn. 15CoP/162/2023. Po preštudovaní rozsiahleho predmetného spisu, ako aj odvolania bola vec vrátená bez meritórneho rozhodnutia okresnému súdu, keďže nebolo možné rozhodnúť o odvolaní matky pre procesné nedostatky spisu v súvislosti so zastúpením otca v rámci konania. Vo vrátení veci bez meritórneho rozhodnutia bolo riadne ozrejmene, aké úkony je potrebné, aby okresný súd vykonal, aby bolo možné opätovne predložiť spisový materiál odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní matky proti napadnutému rozsudku.

7.1. Na základe novej predkladacej správy bol krajskému súdu predložený spis a táto vec bola zapísaná pod sp. zn. 15CoP/61/2024. V rámci odvolacieho konania boli doložené viaceré vyjadrenia účastníkov konania, ktoré boli zasielané na vedomie druhému účastníkovi konania. Odvolací súd po preskúmaní odvolania matky a po zistení, že neboli splnené podmienky na potvrdenie, príp. zmenu napadnutého rozsudku, uznesením z 5. septembra 2024 č. k. 15CoP/61/2024-82 rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie dôsledne nevyhodnocoval jednak rozsah odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa, neskúmal a ani nevyhodnocoval majetkové a zárobné pomery na strane oboch rodičov a od nich sa odvíjajúcu úvahu o výške ich životnej úrovne, nevykonával teda dokazovanie v rozsahu potrebnom pre zistenie skutočného stavu a uvedené nebolo možné reparať v rámci odvolacieho konania. Zrušenie prvoinštančného rozhodnutia je rozhodnutím odvolacieho súdu, ku ktorému má dôjsť výlučne vtedy, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním nie je vecne správne, čo bolo aj v danej veci. Preto ho nebolo možné potvrdiť, ale zároveň nebolo možné ho ani zmeniť pre existenciu závažných väd, ktoré odôvodňovali oprávnenie odvolacieho súdu zrušiť napadnuté rozhodnutie a vrátiť na nové konanie. Všetky tie závažné nedostatky a skutočnosť, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo správne, boli odôvodnené v uznesení odvolacieho súdu sp. zn. 15CoP/61/2024, ako aj s poučením, akým spôsobom má okresný súd v ďalšom konaní pokračovať.

7.2. Podľa zberného spisu sp. zn. 15CoP/61/2024 senát rozhodol o odvolaní v lehote 6 mesiacov, a teda nie je možné konštatovať, že išlo o reštančnú vec. Pri rozhodovaní je potrebné brať do úvahy aj nápad vecí, ktorý sa v rámci senátu pohyboval okolo 10 – 11 vecí na každého člena senátu, a špecializáciu, keď všetky veci majú rovnaký charakter dôležitosti, t. j. ide o poručenské veci, ktoré majú byť v čo najkratšom čase vybavené. V prejednávanej veci rozsah spisového materiálu dosahoval približne 800 strán, to znamená, že išlo o poručenskú vec vysokej náročnosti a účastníci si navzájom podávali rôzne vyjadrenia ešte aj v priebehu odvolacieho konania, boli zaslané vyjadrenia, trestné oznámenia, ktoré si rodičia maloletého – sťažovateľka ako matka a otec – medzi sebou podávali, to znamená, že príprava rozhodnutia odvolacieho súdu si vyžiadala podrobné nastudovanie spisu, ktoré trvalo dlhší čas aj vzhľadom na vzájomne rozporné vyjadrenia.

7.3. Keďže rozsudky týkajúce sa výživného sú predbežne vykonateľné a podľa výroku I rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý bol predložený spolu s odvolaním proti nemu zo strany matky, bol predbežne vykonateľný jeho dorúčením matke maloletého dieťaťa, bol do rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci predbežnej vykonateľnosti zachovaný záujem maloletého dieťaťa na zabezpečení jeho potrieb, keďže bolo povinnosťou sťažovateľky matky v tomto konaní platiť zvýšené výživné podľa rozsudku súdu prvej inštancie až do času, keď nebol tento rozsudok zrušený a vrátený na ďalšie konanie zo strany odvolacieho súdu.

7.4. Krajský súd ďalej uviedol, že v prvom odvolacom konaní sp. zn. 15CoP/162/2023 nemožno konštatovať prietahy zavinené krajským súdom, keďže k vráteniu veci bez meritórneho rozhodnutia došlo v dôsledku procesného pochybenia okresného súdu. Po opätovnom predložení odvolania bolo odvolacie konanie na krajskom súde vedené pod sp. zn. 15CoP/61/2024 a trvalo približne 6 mesiacov. Domnieva sa, že jeho postup v danej veci nemožno hodnotiť ako neefektívny, pričom nemožno konštatovať ani jeho nečinnosť. Ani s prihliadnutím na osobitný predmet konania a so zreteľom na najlepší záujem maloletého dieťaťa nebola celková dĺžka odvolacieho konania neprimeraná. S ohľadom na uvedené krajský súd považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k odvolaciemu konaniu za nedôvodnú.

8. Po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie na výzvu ústavného súdu okresný a krajský súd svoje pôvodné vyjadrenia v stanovnej lehote nedoplnili.

9. Ústavný súd nevyzýval sťažovateľku na podanie repliky k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu, keďže ich obsah v podstatnej časti podal prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní opísaných aj samotnou sťažovateľkou a nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania vrátane chronologického prehľadu vykonaných úkonov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.)] je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku zo 16. 12. 2003, č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

13. Ústavný súd zdôrazňuje, že v konaniach, ktorých predmetom je rozhodovanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, sa zo strany všeobecných súdov vyžaduje efektívne vedenie konania s mimoriadnou pozornosťou a postup súdu s osobitnou rýchlosťou (obdobne I. ÚS 500/2019). Pri posudzovaní označeného kritéria ústavný súd prihliadal aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 368/2021, rozsudok ESLP vo veci Fiala proti Českej republike z 18. 7. 2006, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prietahom (m. m. III. ÚS 488/2022).

14. Z hľadiska povahy veci ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie nie je právne zložité, keď konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností tvoria štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov. Právna zložitosť veci nebola indikovaná ani konajúcimi súdmi, okresný súd poukázal na skutkovú náročnosť veci spočívajúcu v rozsiahlom dokazovaní vzhľadom na početné návrhy účastníkov na doplnenie dokazovania.

15. Vo veciach starostlivosti súdu o maloletých súd postupuje podľa Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), v ktorom sa uplatňuje zásada materiálnej pravdy a súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí (čl. 6 CMP). To však neznamená, že účastníci mimosporového konania nie sú povinní poskytovať súdu potrebnú súčinnosť (§ 32 CMP) a že by mali jeho konanie a rozhodovanie sťažovať a nedôvodne zdržiavať. Povinnosť súdu zistiť v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku skutočný stav veci (vyšetrovací princíp) nie je možné naplniť bez náležitej spolupráce účastníkov konania, ako aj subjektov na konaní zúčastnených, preto zákon aj v týchto veciach trvá na naplnení základných procesných povinností – povinnosti tvrdenia právne relevantných skutočností a dôkaznej povinnosti (m. m. I. ÚS 217/2023, I. ÚS 551/2023).

16. V správaní sťažovateľky ústavný súd identifikuje skutočnosť, ktorá mala vplyv na dĺžku napadnutého konania. Nemožno opomenúť, že sťažovateľka neštandardným spôsobom sťažuje prejednanie veci opakovanými návrhmi na doplnenie dokazovania, ktoré smeruje časovo tesne pred určeným termínom pojednávania. Na škodu je tiež výrazne antagonistický postoj sťažovateľky namietajúcej procesný postup zákonného sudcu v prvoinštančnom konaní (k tomu bližšie bod 6.1. odôvodnenia tohto nálezu), ako aj námietka zaujatosti kolízneho opatrovníka z 23. septembra 2024, ktorých opodstatnenosť nebola preukázaná či opakované návrhy na sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

IV.1. K postupu okresného súdu:

17. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, ústavný súd upriamuje pozornosť na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvalo na prvej inštancii spolu dva a pol roka. Súd sa síce snažil vo veci konať plynule, no jeho postup nebol z časového hľadiska optimálny. Okresný súd vo veci sťažovateľky po prvýkrát meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 5P/28/2023-537 zo 14. júla 2023, čo je z časového hľadiska akceptovateľná doba. Ústavný súd vzhliadol neefektívny postup okresného súdu pri predložení súdneho spisu na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu 21. decembra 2023 (konanie vedenie pod sp. zn. 15CoP/162/2023), keď bola vec 19. februára 2024 vrátená bez meritórneho rozhodnutia na okresný súd, keďže nebolo možné rozhodnúť o odvolaní matky pre procesné nedostatky spisu v súvislosti so zastúpením otca v rámci konania. Potreba rozhodnutia opravným uznesením z 11. marca 2024 (odstránenie väd rozsudku neuvedením zástupcu otca v záhlaví rozsudku, pozn.), právoplatným 22. marca 2024 viedla k predĺženiu napadnutého konania. Súdný spis bol opätovne predložený krajskému súdu 26. marca 2024, ktorý uznesením č. k. 15CoP/61/2024-829 z 5. septembra 2024 odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd po vrátení veci rozhodol v poradí druhým rozsudkom č. k. 5P/28/2023-1224 z 31. októbra 2025, proti ktorému sťažovateľka podala 7. januára 2026 odvolanie. Overením aktuálneho stavu veci ústavný súd konštatuje, že súdny spis je

na okresnom súde na lehote do 25. marca 2026 a po realizácii procesných úkonov podľa § 373 Civilného sporového poriadku bude predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

18. V kontexte uvedeného ústavný súd dáva opakovane do pozornosti, že vo veciach starostlivosti súdu o maloletých nemožno bez ďalšieho obdobia konania o zvýšenie výživného v trvaní dva a pol roka považovať za akceptovateľné, keď ani majúci sa zistiť skutočný stav veci (odôvodnené potreby dieťaťa a možnosti a schopnosti povinného rodiča) je z hľadiska dokazovania rokmi ustálený. Pritom zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ktorú treba v tomto type konaní považovať za neprípustnú, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie účinne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má súd venovať konaniu vo veciach starostlivosti o maloletých, nemožno rozumieť priebežné vykonávanie procesných úkonov súdom, ale osobitnú dôležitosť v tomto type konania nadobúda predovšetkým kvalitatívna stránka týchto úkonov, ktoré by mali efektívne smerovať k usporiadaniu pomerov účastníkov konania, keďže záujem dotknutého maloletého dieťaťa, na ktorý sa má v konaní v prvom rade prihliadať (m. m. I. ÚS 99/2021, I. ÚS 368/2021), je rozhodujúci.

IV.2. K postupu krajského súdu:

19. Z obsahu vyjadrenia krajského súdu a súdneho spisu ústavný súd bez potreby ďalšej analýzy konštatuje, že krajský súd postupoval v odvolacom konaní po prvom predložení veci okresným súdom 21. decembra 2023 (sp. zn. 15CoP/162/2023) absolútne plynule, keď už 19. februára 2024 vrátil vec okresnému súdu ako predčasne predloženú. Zbytočné prietahy neboli prítomné v postupe krajského súdu ani po opätovnom predložení súdneho spisu okresným súdom 26. marca 2024. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní sťažovateľky zrušujúcim uznesením č. k. 15CoP/61/2024-829 z 5. septembra 2024 a súdny spis vrátil súdu prvej inštancie 11. septembra 2024.

IV.3. Závery ústavného súdu:

20. Ústavný súd už vzhľadom na konštatovanú dĺžku rozhodovania okresného súdu, ako aj jeho nesústredený postup uzatvára, že postupom okresného súdu v prvoinštančnom konaní prednostného typu došlo k vzniku zbytočných prietahov, ktorými bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Pokiaľ ide o posúdenie postupu krajského súdu, ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti stabilne prezentuje názor, podľa ktorého základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť ústavnému súdu doručená v čase, keď porušenie práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom a najvyšším súdom, pozn.) trvalo alebo ešte pretrváva. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť v zásade odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (II. ÚS 104/2022, III. ÚS 107/2022, II. ÚS 282/2024)], prípadne jej

nevyhovie, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (rozsudky vo veciach Obluk v. Slovensko z 20. 6. 2006, sťažnosť č. 69484/01, body 61 až 65; Mazurek v. Slovensko z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

22. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľov. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (II. ÚS 287/2021, IV. ÚS 165/2021).

23. Formuláciou petitu svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľka vymedzila predmet prieskumu ústavného súdu na odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 15CoP/61/2024, ktoré bolo v čase podania ústavnej sťažnosti už právoplatne ukončené (uznesenie č. k. 15CoP/61/2024-829 z 5. septembra 2024). Okrem toho dĺžka rozhodovania krajského súdu v odvolacom konaní predstavovala ani nie 6 mesiacov, čo je vzhľadom na povahu odvolacieho konania absolútne primeraná doba. Posúdením obsahu predloženej ústavnej sťažnosti a návrhu na rozhodnutie (petitu) nebolo teda možné ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Hoci napadnuté konanie nie je zatiaľ právoplatne skončené, ústavný súd nepristúpil k formulácii príkazu konať [127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], keďže sama sťažovateľka o to vo svojej ústavnej sťažnosti (v jej petite) nežiadala.

25. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požaduje, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 8 000 eur od okresného súdu a 4 000 eur od krajského súdu. Vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci osobitne vo vzťahu k postupu okresného súdu (k tomu bod 17 odôvodnenia tohto nálezu) ústavný súd nepovažoval v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. c) v spojení s § 135 zákona o ústavnom súde za vylúčené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie, zdôrazniac pritom, že jeho cieľom je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania, na jeho priebeh, ako aj na procesnú aktivitu a správanie sťažovateľky vrátane jej prístupu k samotnému predmetu konania (zvýšenie výživného na jej 16-ročného syna). V tejto súvislosti si dovoľuje poznamenať, že nepovažuje za adekvátne zo strany sťažovateľky poukazovať na najlepší záujem jej syna a jeho životnú úroveň, ak nie je ochotná súhlasiť so zvýšením výživného

a využíva všetky procesné prostriedky, ktoré má k dispozícii (k tomu aj bod 16 odôvodnenia tohto nálezu), na oddialenie konečného rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke 300 eur (bod 2 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

27. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 867,84 eur. Túto sumu sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa síce nešpecifikovala, ale ústavný súd jej ju priznal (bod 3 výroku tohto nálezu), vychádzajúc z § 73 zákona o ústavnom súde, ktorý nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie); ústavný súd tak disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022, I. ÚS 442/2023).

28. Po preskúmaní uplatnenej je výšky trov v zmysle advokátskej tarify [vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)] ústavný súd zistil, že požadovaná suma neprekračuje príslušnú tarifnú odmenu, keď základná sadzba tarifnej odmeny v zmysle § 11 ods. 3. vyhlášky za jeden úkon právnej služby v roku 2026 predstavuje sumu 396,50 eur a náhrada režijný paušál za jeden úkon podľa § 16 ods. 3 vyhlášky je 15,86 eur. Priznaná suma náhrady trov tak nie je ani v rozpore s vyhláškou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu